

VIETNAM
AUSTRALIA
INTERNATIONAL
SCHOOL

**PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO QUẬN 7
TRƯỜNG DÂN LẬP QUỐC TẾ VIỆT ÚC**

Sáng kiến kinh nghiệm:

**MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÚP HỌC SINH
RÈN KĨ NĂNG THỰC HIỆN TỐT PHÉP TÍNH CỘNG,
TRỪ SỐ THẬP PHÂN**

Người thực hiện: Nguyễn Thị Thu Hà

Lớp: 5.1

Cơ sở: Sunrise

Đề tài:

“MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÚP HỌC SINH RÈN KĨ NĂNG THỰC HIỆN TỐT PHÉP TÍNH CỘNG, TRỪ SỐ THẬP PHẦN”

A. ĐẶT VẤN ĐỀ

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN:

1. Toán học có vị trí rất quan trọng, phù hợp với cuộc sống thực tiễn. Đó cũng là công cụ cần thiết cho các môn học khác và để giúp học sinh nhận thức thế giới xung quanh, để hoạt động có hiệu quả trong thực tiễn.

Khả năng giáo dục nhiều mặt của môn Toán rất to lớn. Môn Toán không chỉ có khả năng phát triển tư duy logic, phát triển trí tuệ mà nó còn có vai trò rất lớn trong việc rèn luyện phương pháp suy luận, phương pháp giải quyết vấn đề có suy luận, có khoa học toàn diện, chính xác, có nhiều tác dụng phát triển trí thông minh, tư duy độc lập sáng tạo, linh hoạt... góp phần giáo dục ý chí nhẫn nại, ý chí vượt khó ở người học sinh.

2. Từ đặc điểm tâm sinh lý học sinh tiểu học là dễ nhớ nhưng mau quên, sự tập trung chú ý trong giờ học toán chưa cao, trí nhớ chưa bền vững, thích học nhưng chóng chán. Vì vậy, giáo viên phải làm thế nào để khắc sâu kiến thức cho học sinh và tạo ra không khí sẵn sàng học tập, chủ động tích cực trong việc tiếp thu kiến thức.

3. Hiện nay, toàn ngành giáo dục nói chung và giáo dục tiểu học nói riêng đang thực hiện yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực của học sinh, làm cho hoạt động dạy trên lớp "**nhẹ nhàng, tự nhiên, hiệu quả**". Để đạt được yêu cầu đó, giáo viên phải có phương pháp và hình thức dạy học nhằm nâng cao hiệu quả cho học sinh, vừa phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí của lứa tuổi tiểu học, vừa phù hợp với trình độ nhận thức của học sinh. Qua đó đáp ứng với công cuộc đổi mới của đất nước nói chung và của ngành giáo dục tiểu học nói riêng.

B. NỘI DUNG:

I. THỰC TRẠNG – ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG:

1/ Thực trạng học sinh lớp 5.1:

- Tổng số học sinh: 23; đúng độ tuổi, cùng sống trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh.

- 100% học sinh có đủ sách vở và đồ dùng học tập.
- Thái độ học tập của đa số học sinh là nghiêm túc.
- *Chất lượng bàn giao đầu năm: Lớp 4/2 lên lớp 5/2 như sau:*

TSHS	Điểm 9 - 10		Điểm 7 - 8		Điểm 5 - 6	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL
16	11	68,75%	4	25%	1	6,25%

- *Chất lượng KSDN môn Toán như sau:*

TSHS	Điểm 9 - 10		Điểm 7 - 8		Điểm 5 - 6		Điểm dưới 5	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
16	5	31,25%	3	18,75%	4	25%	4	25%

- *Chất lượng bài kiểm tra số 1:*

TSHS	Điểm 9 - 10		Điểm 7 - 8		Điểm 5 - 6		Điểm dưới 5	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
16	6	37,5%	5	31,25%	3	18,75%	2	12,5%

2/ Đánh giá chung thực trạng:

2.1/ Ưu điểm:

- 100% học sinh có đủ sách vở và đồ dùng học tập.
- Đa số học sinh có thái độ học tập nghiêm túc.
- Học sinh sống trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh thuận tiện cho việc đến trường và giáo viên chủ nhiệm dễ dàng liên lạc với phụ huynh.

2.2/ Tồn tại:

- Kết quả KSCLĐN và Bài kiểm tra số 1 môn Toán giảm so với chất lượng bàn giao.
- Học sinh làm bài hay sai; chất lượng học tập không cao.

3/ Nguyên nhân thực trạng:

3.1/ Nguyên nhân khách quan:

- Phụ huynh thiếu sự quan tâm đến việc học của con em ở nhà.
- Trình độ và khả năng tiếp thu của học sinh không đồng đều.
- Tập thể chưa có tinh thần đoàn kết giúp nhau cùng tiến bộ.
- Học sinh thường nghỉ học thời gian dài vì những lí do từ cha mẹ (đi du lịch, về quê thăm ông bà,..)

3.2/ Nguyên nhân chủ quan:

- Ý thức tự học của một số học sinh còn hạn chế.
- Kiến thức cơ bản về môn Toán của học sinh chưa vững.
- Tâm lí của học sinh Tiểu học là còn mãi chơi, ít tập trung và nhanh chán khi gặp bài khó.
- Khả năng tiếp thu của các em còn hạn chế.
- Một số học sinh còn ham chơi.

4/Đánh giá chung:

Mặc dù được sự quan tâm của nhà trường, của phụ huynh, về chất lượng bàn giao của lớp dưới nhưng ý thức học tập của học sinh chiếm vai trò rất quan trọng. Qua bài KSCLĐN và bài kiểm tra số 1 cho thấy chất lượng thực sự của học sinh về môn Toán có nguy cơ báo động. Ngoài những nguyên nhân vừa phân tích ở trên, theo kinh nghiệm của một giáo viên giảng dạy lâu năm trên cùng một khối lớp thì để kết quả khảo sát, kiểm tra có sự bất ổn về chất lượng là do đa phần xuất phát từ *kỹ năng tính toán cộng, trừ hoặc nhân, chia của học sinh*. Nói cách khác vì kỹ năng cộng trừ hoặc nhân, chia của học sinh chưa tốt nên đã ảnh hưởng đến việc làm ra kết quả của những bài đặt tính rồi tính, tính giá trị biểu thức, tìm thành phần chưa biết, giải toán có lời văn ... Và đây là nguyên nhân lớn dẫn đến chất lượng môn Toán của lớp 5.1 còn thấp trong thời gian qua.

Xác định đây là vấn đề then chốt, vô cùng quan trọng trong học Toán nên tôi đã dành nhiều thời gian nghiên cứu và tìm hiểu, quan sát cách học sinh thao tác thực hiện các phép tính cộng trừ số thập phân. Sau một thời gian xác định được nguyên nhân cơ bản từ việc thực hiện tính cộng, trừ số thập phân là như sau:

- Một là: *Đặt tính sai.*
- Hai là: *Tính sai kết quả.*
- Ba là: *Đặt sai dấu phẩy ở kết quả.*
- Bốn là: *Quên đặt dấu phẩy ở kết quả.*

Sau khi đánh giá được thực trạng, đồng thời phân tích nguyên nhân dẫn đến chất lượng môn Toán của lớp tôi không cao, tôi đã xem xét lại công tác chủ nhiệm của mình, điều chỉnh phương pháp giảng dạy và đầu tư soạn giảng vào những tiết ôn tập, tự học, lựa chọn hình thức tổ chức các hoạt động giảng dạy phong phú... Và rồi kết quả đã có cải thiện, khả quan hơn. Tôi mong muốn chia sẻ với đồng nghiệp kinh nghiệm nhỏ bé này nên mạnh dạn trình bày sáng kiến kinh nghiệm "*Một số biện pháp giúp học sinh lớp 5.1 có kỹ năng thực hiện tốt phép cộng, trừ số thập phân*" với quý thầy cô.

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ:

1/ Mục tiêu:

- Nâng cao chất lượng môn Toán ở lớp 5.1 thông qua một số biện pháp giúp học sinh có kĩ năng thực hiện tốt phép tính cộng và trừ số thập phân.

2/ Hệ thống các biện pháp:

2.1/ Biện pháp 1: Xây dựng nề nếp học tập, xây dựng tổ nhóm học tập, đôi bạn cùng tiến.

*** Xây dựng nề nếp học tập:**

- Truy bài đầu giờ.
- Kiểm tra việc chuẩn bị bài ở nhà của học sinh.
- Tổng kết tuyên dương vào cuối tuần.

*** Xây dựng nhóm học tập:**

- Căn cứ vào kết quả kiểm tra chất lượng, phân loại trình độ học tập.
- Chia lớp thành bốn nhóm học tập, bầu ra bốn nhóm trưởng có trình độ học lực tốt nhất để kiểm tra việc thực hiện các bài tập thực hành rèn « bốn phép tính cơ bản » do mình ra đề. (Các bài tập đưa ra theo quy luật từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, từ cộng, trừ số tự nhiên đến số thập phân. Các em được nhận bài từ cuối buổi học hôm trước và chữa bài vào sáng hôm sau.)

- Trao cờ thi đua cho nhóm bạn có tiến bộ.

*** Xây dựng đôi bạn cùng tiến:**

- Nắm trình độ học sinh.
- Phân nhóm theo địa bàn dân cư.
- Em có học lực khá, giỏi kèm bạn có học lực yếu hơn.
- Hai em cùng nhóm kiểm tra việc chuẩn bị bài của bạn và hướng dẫn giúp bạn những kiến thức bạn chưa nắm chắc.

- Báo cáo tình hình học tập với cô giáo thường xuyên.

- Trao cờ thi đua cho đôi bạn có tiến bộ.

*** Sắp xếp chỗ ngồi:**

- Học sinh lơ đễnh, cầu thả ngồi với học sinh cẩn thận.
- Học sinh yếu ngồi với học sinh khá giỏi hoặc ngồi bàn đầu.
- Học sinh hay nói chuyện, ít tập trung ngồi với học sinh ngoan hoặc ngồi bàn đầu.

2.2/ Biện pháp 2: Giúp học sinh đặt tính đúng.

- Dựa vào quy tắc đặt tính cộng (trừ) hai số thập phân:

+ Muốn cộng hai số thập phân ta làm như sau:

. Viết số hạng này dưới số hạng kia sao cho các chữ số ở cùng một hàng đặt thẳng cột với nhau.

Ví dụ:

Học sinh đặt sai:

32,45	89,32	12,56
+	+	+
3,7	1,26	5,78
		103,2

+ Muốn trừ một số thập phân cho một số thập phân trước hết ta cũng phải đặt tính giống phép cộng, sao cho số trừ dưới số bị trừ và các chữ số ở cùng một hàng đặt thẳng cột với nhau.

Nhưng trong quá trình hướng dẫn thao tác, tôi nhận thấy nhiều học sinh vẫn đặt phép tính sai ở chỗ dấu phẩy không thẳng hàng. Theo thói quen, các em viết số từ trái sang phải và viết thẳng hàng sau đó mới viết dấu phẩy. Vì thế nên dẫn đến kết quả sai. Trong thao tác này, tôi chỉ hướng dẫn các em:

Ví dụ:

Học sinh đặt sai:		
$\begin{array}{r} 18,46 \\ - \quad \quad \\ \hline 2,5 \end{array}$	-	$\begin{array}{r} 45,8 \\ - \quad \quad \\ \hline 2,26 \end{array}$

Đối với phép cộng:

+ Bước 1: Viết số thứ nhất trước.

+ Bước 2: Viết dấu phẩy của số thứ hai sao cho thẳng cột với dấu phẩy ở số thứ nhất.

+ Bước 3: Viết phần nguyên của số thứ hai bên trái dấu phẩy và phần thập phân bên phải dấu phẩy.

Ví dụ:

$\begin{array}{r} 32,45 \\ + \quad \quad \\ \hline \dots, \dots \end{array}$	→	$\begin{array}{r} 32,45 \\ + \quad \quad \\ \hline 3,7 \end{array}$
--	---	---

Đối với phép trừ:

+ Bước 1: Viết số bị trừ.

+ Bước 2: Viết dấu phẩy của số trừ sao cho thẳng cột với dấu phẩy của số bị trừ.

+ Bước 3: Viết phần nguyên vào bên trái dấu phẩy và phần thập phân bên phải dấu phẩy.

Ví dụ:

$\begin{array}{r} 18,46 \\ - \quad \quad \\ \hline \dots, \dots \end{array}$	→	$\begin{array}{r} 45,8 \\ - \quad \quad \\ \hline 2,26 \end{array}$
--	---	---

- Để khắc phục sai lầm này đòi hỏi giáo viên trong khi giảng dạy phải hết sức tỉ mỉ, hướng dẫn cho học sinh cách đặt tính, đặt dấu phép tính. Cần phải uốn nắn và nhắc nhở thường xuyên. Bên cạnh đó, để luyện kỹ năng đặt tính đúng, tôi ra một số bài trắc nghiệm và tổ chức thành trò chơi như sau:

+ Luật chơi: Trò chơi dành cho 2 đội A và B.

Mỗi đội cử 3 bạn lên thi đua điền Đ hoặc S và ô trống ở phần bảng dành cho đội mình.

Trong cùng 1 thời gian, đội nào nhanh và đúng sẽ chiến thắng.

Ví dụ: Điền Đ hoặc S vào ô trống:

$$\begin{array}{r} 43 \\ + 3,75 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

$$\begin{array}{r} 10,2 \\ - 2,15 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ - 3,25 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

$$\begin{array}{r} 4,65 \\ - 2,6 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

$$\begin{array}{r} 7,85 \\ + 1,5 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

$$\begin{array}{r} 27,3 \\ + 18 \\ \hline \end{array} \quad \square$$

2.3/ Biên pháp 3: Rèn kĩ năng tính nhẩm.

Học sinh tính cộng và trừ ra kết quả sai không phải do thứ tự thực hiện tính sai (ngược từ trái sang phải) mà do kĩ năng nhẩm của các em còn hạn chế. Hầu như các em hay sai khi cộng (trừ) có nhớ quá 10.

* Với phép cộng: 15,28

$$\begin{array}{r} + \\ 15,28 \\ \hline 23,37 \end{array}$$

- Học sinh thực hiện từ phải sang trái: $8 + 7$: Thay vì kết quả đúng là 15 thì các em lại ra 13 (hoặc 14; 16...)

Hoặc phép trừ: 46,81

$$\begin{array}{r} - \\ 46,81 \\ \hline 35,17 \end{array}$$

**Với trường hợp phép cộng, tôi hướng dẫn các em cách nhẩm:* Thay vì $8 + 7$, ta tách $7 = 2 + 5$

thì $8 + 7 = 8 + 2 + 5 = 10 + 5 = 15$ (viết 5, nhớ 1); $2 + 3 = 5$, nhớ 1 thành 6 (viết 6)..

Tương tự với các hàng còn lại.

* *Với trường hợp phép trừ, tôi hướng dẫn:* Thay vì 1 không trừ được 7, lấy 11 trừ 7 bằng cách:

$$11 - 7 = 10 + 1 - 7 = 10 - 7 + 1 = 3 + 1 = 4 \text{ (viết 4)...}$$

Tương tự với các hàng còn lại.

* Ngoài ra, để giúp học sinh đạt kĩ năng nhẩm tốt, tôi thường tổ chức trò chơi: truyền điện vào các tiết tự học. Cách tổ chức như sau:

Quản trò hô: Phép tính + hoặc - rồi gọi tên người mình thích. Ví dụ: $8 + 8 - >$ Gia Bảo

Người được gọi tên: Nêu kết quả nhẩm của mình. Nếu đúng thì có quyền hỏi phép tính khác như $15 - 9 - >$ Chiến. Nếu sai thì loại khỏi cuộc chơi và làm lại vào bảng con sao cho đúng.

Với trò chơi nhỏ như thế này, học sinh vừa có hứng thú trong học tập vừa rèn kĩ năng tính nhẩm để có kĩ năng tính thành thạo.

2.4/ Biên pháp 4: Giúp học sinh đặt đúng hoặc nhớ đặt dấu phẩy.

Theo quy tắc sách giáo khoa Toán 5 đã nêu:

* *Muốn cộng hai số thập phân ta làm như sau:*

- *Viết số hạng này dưới số hạng kia sao cho các chữ số ở cùng một hàng đặt thẳng cột với nhau.*

- *Cộng như cộng các số tự nhiên.*

- *Viết dấu phẩy ở tổng thẳng cột với các dấu phẩy của các số hạng.*

* *Muốn trừ một số thập phân cho một số thập phân ta làm như sau:*

- *Viết số trừ dưới số bị trừ sao cho các chữ số ở cùng một hàng đặt thẳng cột với nhau.*

- *Trừ như trừ các số tự nhiên.*

- *Viết dấu phẩy ở hiệu thẳng cột với các dấu phẩy của số bị trừ và số trừ.*

* **Trường hợp 1:** Nếu học sinh đặt sai dấu phẩy ở các số hạng thì dẫn đến kết quả cũng sai do dấu phẩy đặt sai vị trí. Với trường hợp này ta đã khắc phục ở biện pháp thứ 2.

* **Trường hợp 2:** Đặt tính đúng, tính đúng nhưng đặt dấu phẩy ở kết quả sai.

- Lí do: + Không nhớ quy tắc (do lười học quy tắc cộng, trừ số thập phân)

+ Viết số lệch hàng dẫn đến dấu phẩy cũng lệch dẫn đến sai kết quả.

Với trường hợp này thay vì theo thứ tự của quy tắc: Đặt tính -> Tính như với số tự nhiên -> Đặt dấu phẩy ở kết quả thẳng cột với các dấu phẩy ở trên. Tôi hướng dẫn học sinh hay quên hoặc thiếu cẩn thận thực hiện như sau:

+ Đặt tính.

+ Đặt dấu phẩy ở kết quả thẳng cột với các số ở trên.

+ Tính như với các số tự nhiên.

Ví dụ:	$\begin{array}{r} 45,8 \\ + \\ \hline 19,26 \\ \dots\dots \end{array}$	$\begin{array}{r} 45,8 \\ + \\ \hline 19,26 \\ 65,06 \end{array}$	$\begin{array}{r} 45,8 \\ - \\ \hline 19,26 \\ \dots\dots \end{array}$	$\begin{array}{r} 45,8 \\ - \\ \hline 19,26 \\ 26,54 \end{array}$
--------	--	---	--	---

Với cách hoán đổi thứ tự như trên tôi nhận thấy học sinh không còn sai sót.

Khi tính toán phải thực hiện phép tính từ phải sang trái, dấu phẩy hạ thẳng cột, nhắc nhở nhiều lần sẽ giúp học sinh hình thành khả năng tính toán. Giáo viên có thể luyện cho học sinh bằng nhiều cách: lúc đầu giáo viên đặt tính cho học sinh tính, sau đó giáo viên cho phép tính rồi học sinh tự đặt tính và tính, cuối cùng cho các em nhiều phép tính đã đặt có kết quả nhưng trong đó có bài đúng, bài sai, yêu cầu học sinh điền đúng sai vào ô trống sau mỗi phép tính. Sau đó học sinh chỉ ra nguyên nhân sai và tìm cách sửa lại cho đúng (đối với mỗi phép sai).

Khi các em đã biết thực hiện điều này nghĩa là các em đã nắm được kĩ năng tính.

Song song với các biện pháp trên, tôi còn liên lạc với phụ huynh thông báo những tiến bộ vượt bậc của học sinh và qua phụ huynh để nắm bắt kịp thời tình hình học tập của con em ở nhà.

III. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

Với những biện pháp nêu trên, tôi thật sự vui mừng vì sự đầu tư của mình đã đạt được kết quả tốt.

Tất cả học sinh trong lớp đã có kỹ năng tính toán tương đối tốt, có khả năng vận dụng bốn phép tính cơ bản vào việc làm các bài toán như: Tìm thành phần chưa biết, tính giá trị của biểu thức, giải toán tạm ổn. Các em đã có kỹ năng đánh giá một bài làm của bạn. Có khả năng phát hiện và sửa chữa sai lầm mà bạn gặp phải, cũng như mỗi em đều có ý thức rèn luyện kỹ năng tính toán cẩn thận, ít phạm lỗi.

Các em đã tích cực chuẩn bị bài ở nhà, luôn sẵn sàng tham gia các yêu cầu của giáo viên đưa ra trong tiết học toán.

So với khảo sát đầu năm, sau mỗi kì thi học sinh tiến bộ rất nhiều cụ thể như sau:

	TS HS	Giỏi		Khá		T Bình		Yếu	
		SL	TL	SL	TL	SL	TL	SL	TL
KSDN	16	5	31,25%	3	18,75%	4	25%	4	25%
GKI	16	6	37,5%	5	31,25%	3	18,75%	2	12,5%
CKI	16	8	50%	5	31,25%	3	18,75%		

IV. BÀI HỌC KINH NGHIỆM:

Để rèn luyện, bồi dưỡng giúp đỡ cho học sinh yếu toán có tiến bộ, đòi hỏi người giáo viên phải thực sự có năng lực, nhiệt tình, hết lòng yêu nghề mến trẻ. Phải coi việc bồi dưỡng giúp đỡ các em tiến bộ là trách nhiệm hàng đầu không thể thờ ơ. Do vậy, bản thân mỗi giáo viên cần phải chuẩn bị bài thật kỹ, lựa chọn phương pháp giảng dạy, hệ thống câu hỏi, cách lí giải vấn đề sao cho thật dễ hiểu và phù hợp với đối tượng học sinh lớp mình. Để hạn chế số lượng học sinh yếu trong từng tiết dạy giáo viên cần phải có sự quan tâm đặc biệt đến những học sinh này. Phải có phương án giảng dạy riêng thì các em mới có khả năng tiếp thu những kiến thức cơ bản của bài học.

Việc rèn luyện, bồi dưỡng kiến thức toán cho học sinh yếu là một việc làm tỉ mỉ, đòi hỏi sự kiên trì sáng tạo, không ngại khó và phải được thực hiện thường xuyên liên tục suốt các năm học mới có hiệu quả.

Song song với việc rèn học sinh ở lớp, giáo viên cần biết phối hợp với phụ huynh hướng dẫn con em học ở nhà.

C. KẾT LUẬN:

Với suy nghĩ đó, tôi mạnh dạn viết sáng kiến này mong muốn được trao đổi với anh chị em đồng nghiệp để tìm ra biện pháp hữu hiệu giúp đỡ học sinh yếu toán.

Tôi rất mong được những ý kiến đóng góp của lãnh đạo các cấp cùng các bạn đồng nghiệp để sáng kiến này được hoàn thiện hơn.

TP.HCM, ngày 24 tháng 12 năm 2015

Người viết

Nguyễn Thị Thu Hà